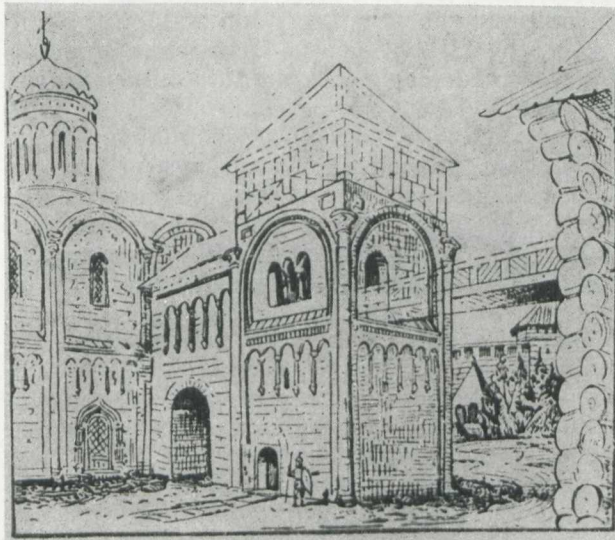

Bogolubowo, siedziba ks. w pobliżu Włodzimierza nad Kłazmą, zbudowana przez ks. Andrzeja Bogolubskiego (ob.) w latach 1158—65 równocześnie z wielkimi budynkami w Włodzimierzu. Położona u ujścia rz. Nerli do Kłazmy na wysokim brzegu. Centrum B. był silnie obwarowany gród ks. zaopatrzony w kamienną bramę, podobnie jak w Kijowie

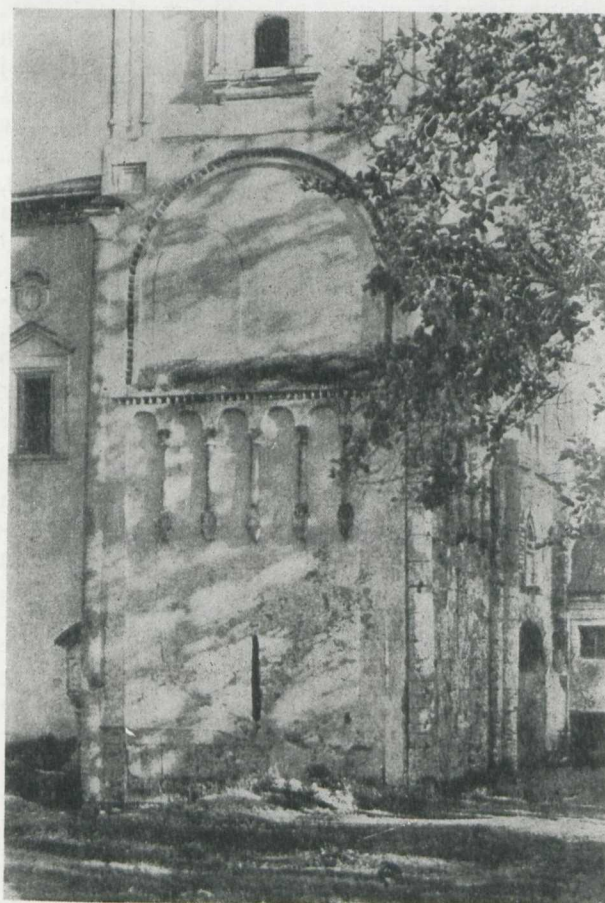

Ryc. 55. Rekonstrukcja przejścia z wieży ze schodami do pałacu w Bogolubowie wg publikacji Śladami dawnych kultur

(ob.) i Włodzimierzu. Na zamku lub w bezpośredniej jego bliskości znajdowały się warsztaty rzemieślników książęcych. Po śmierci Andrzeja Bogolubskiego zamek i te warsztaty zostały rozgrabione przez mieszczan bogolubowskich ze względów konkurencyjnych. O rychłym upadku B. zdecydowała bliskość dwóch silniejszych i dawniejszych ośrodków politycznych i gospodarczych, mianowicie Suzdała i Włodzimierza-Rostowa.

W wyniku wykopalisk arch. w latach 1934—36 zostały w obrębie obwałowań ziemnych odkryte fundamenty baszty monumentalnej z białego kamienia. Z samego zamku oraz połączonego z nim wieżą schodową soboru zamkowego zachowała się tylko jeszcze sama wieża i przejście od niej do empor cerkwi (cerkiew dziś została odbudowana na starych fundamentach po pożarze w 1722 r.). Pierwotny kształt całego zespołu można zrekonstruować dopiero na podstawie wymienionych wykopalisk. Był to jednolicie skomponowany zespół architektoniczny, którego punktem środkowym była cerkiew o typie zbliżonym do innych cerkwi włodzimierskich (ob. Włodzimierz nad Kłazmą, Ruś — sztuka). We wnętrzu zamiast czterech filarów krzyżowych znajdowały się cztery potężne kolumny, stojące na bazach attyckich z głowicami typu korynckiego. Kolumny te dźwigały wysoko umieszczone empory i kopułę centralną. Źr. mówią o przepychu, z jakim było urządzone wnętrze, co potwierdzają wy-

niki wykopalisk. Pod przejściem prowadzącym do pałacu z wieży schodowej (o ścianach zewnętrznych z typowym dla architektury włodzimierskiej rozczłonkowaniem) znajdował się otwór bramy dla pieszych i konnych, przesklepiony arkadą. Płn. skrzydło zespołu (jego resztę zburzono w pocz. XIX w.) stanowił sam pałac zbudowany z białego kamienia, o dwóch kondygnacjach, przykryty dachami dwu- i czterospadowymi (namiotowymi), przejętymi z archit. drewnianej. Prawie takie samo skrzydło znajdowało się na stronie płn. od cerkwi, połączone z wieżą obronną zamku. Na placu centralnym zespołu zamkowego wznosiło się na ośmiu kolumnach cyborium z dachem namiotowym. B., jak cała w ogóle architektura włodzimiersko-suzdalska XII w. i pierwszej poł. w. XIII, stanowi cenny dokument

Ryc. 56. Baszta schodowa w Bogolubowie wg *Istorii russkogo iskusstva*, t. 1

kultury artystycznej dworu ks. w księstwie suzdalskim. Ob. Andrzej Bogolubski, Włodzimierz nad Kłazmą, Ruś — sztuka.

Lit.: Б. Доброхотов, Древний Боголюбов город и монастырь с его окрестностями, М. 1852; Н. Н. Воронин, Замок Андрея Боголюбского, Архитектура СССР, вып. 3, М. 1939; tenże, Памятники владими́ро-суздальского зодчества 11—12 веков, М. 1945; tenże, Основные вопросы реконструкции Боголюбского дворца, Крат. Сообщ. И. И. М. К..

11, 1945, s. 78—86; М. Н. Тихомиров, Древнерусские города, wyd. 2, М. 1956, ob. indeks.
[*Wojław Molè*]